

νήματα μέλλω περὶ τὸν οἰκέτην ποιεῖν, καὶ μισθοὺς ὑπὲρ τοῦ-
του δίδουσι. καὶ εἴπερ τῇ ἀληθείᾳ κύριος εἶ τοῦ οἰκέτου,
δείξον, καὶ τοῦτον λάβε, πρὶν ἢ δαπανῆσω τι περὶ τῆν τέχνην·
ὁ δὲ ὑπερέθετο, αὐτὸ ἀποπροσποισάμενος, καὶ οὕτως τὰ
περὶ τῆν τέχνην ὁ νεμόμενος ἐπώλησέ τε καὶ ἔδωκε^{wv} τὰ δα-
πανήματα· τότε γὰρ λαμβάνει τὰ δαπανήματα. [Sch. x. II. 221.]

λα'.^x) Οὐ μόνον τῶν ἐφήβων οἰκετῶν ἀπαιτοῦνται
καρποί, εἰσὶ γὰρ καὶ τοῦ ἀνήβου ὑπηρεσίαι. ἀναι-
σχύντως δὲ καρποὺς ὁ κύριος ἐπιζητεῖ τέχνης, ἣν ὁ
νομεὺς οἰκείοις ἐδίδαξε δαπανήμασιν.

λαβ'.^y) Μετὰ δὲ τὸν εικοστὸν πέμπτον ἐνιαυτὸν ἀν-
τιλογίζονται ταῖς δαπάναις αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ τεχνίτου.

λαγ'.^z) Οὐ μόνον οἱ ληφθέντες καρποί, ἀλλὰ καὶ
οἱ δυνάμενοι ληφθῆναι εὐπρεπῶς ἀποκαθίστανται· καὶ
κἂν φθορῇ τὸ ἐκνικώμενον δόλω τοῦ νομέως, δίδον-
ται μέχρι καταδίξης. εἰ δὲ καὶ ψιλὴν ἐξεδίξουν δεσπο-
τείαν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἐφθάρῃ ἢ χοῆσις, καὶ αὐτῇ
ἀποκαθίσταται μοι, καὶ ἐξ οὗ ἐφθάρῃ, δίδωσι καρ-
ποὺς.

λαδ'.^{zz}) Ὁμοίως^a) καὶ εἴ τι διὰ προσχώσεως τῷ
ἀγρῷ προσετέθη.

λαε'. Ἐὰν ὁ δεσπότης ληγατεύσῃ τὴν χοῆσιν ἐκνι-
κώμενον ἀγροῦ, ἔκτοτε ἀργεὶ ὁ λόγος τῶν καρπῶν.

Ἐὰν περὶ ἄλλοτριον ἀγροῦ ἐναγάγω, καὶ ψηφι-
σθῆται ὁ δικαστής, αὐτὸν ἐμὸν εἶναι, καὶ τοὺς καρ-
ποὺς ἀφείλει ψηφισοῦμαι, δοθῆναι μοι.

Ὁ δεσπότης λαβὼν τὴν τῆς δίκης διατίμησιν, οὐκ
ἀσφαλίζεται περὶ ἐκνικώσεως.

Καὶ τῶν μὴ δυνάμενων διαιρεθῆναι, ἐδικιοῦνται
μέρη.

λας'.^b) Ὁ θέλων ἐδικιῆσαι, περιοράζεσθαι ἀφεί-
λει^c), εἰ νέμεται ὁ μέλλων ἐνάγεσθαι^d), ἢ δόλω
ἐπαύσατο.

Καὶ ἀπὸ ἀμελείας ὁ ἐναγόμενος καταδικάζεται.
ἀμέλεια δὲ ἐστὶ τὸ πέμψαι τὸν ἐδικιοῦμενον δούλον
δι' ἐπικινδύνων τόπων, ἢ τὸν φρυγάδα μὴ φυλάξει, ἢ
ἀνασχέσθαι^e) ἐν κνηγίῳ εἶναι, ἢ πλοῖον ἀνεπιτη-
δεῖω^f) κειρῶ πλοῖσιν.

λαζ'.^g) Εἰ καὶ καλῇ πίστει ἀγοράσω ἔδαφος, μετὰ
δὲ^h) τὸ μαθεῖν, ἀλλότριον αὐτόⁱ) εἶναι, κτίσω, τὰς
μὲν δαπάναις οὐ λαμβάνω, δύναμαι δὲ περιελθεῖν τὸ
κτίσμα ἄνευ ζημίας τοῦ δεσπότου τοῦ ἐδάφους.

εἰ καὶ καλῇ πίστει] Μῆ^k) συμβάλλεσθαι τῷ ποῦ-
σοι τῆν τοῦ δόλου παραγραφῆν, δι' ἧς ἀπαιτεῖ τὰ δαπανή-
ματα ἔχων παρακατασχέσιν, τοῦτο δὲ μόνον αὐτῷ ὀφείλει
συνχωρεῖσθαι, ἵνα τὸ οικοδομηθὲν ἀφέληται δίχα ζημίας τοῦ
δεσπότου τοῦ ἐδάφους. [Syn. p. 159.]

λαγ'.^l) Κελσ. Ἐὰν ἀγοράσῃς καλῇ πίστει ἀλλότριον

sum impensas in servum, et mercedes pro eo daturus: tu si revera servi dominus es, id proba et eum tibi habe, priusquam aliquid impendam circa artificium: ille autem moram fecit, hoc dissimulans: atque ita possessor sumtus fecit, ut servus artificio instrueretur: tunc enim impensas consequitur.

XXXI. Non tantum servorum puberum fructus L. 31.
petuntur: nam etiam impuberis operae sunt. Improbe D. VI. I.
autem dominus fructus petit eius artificii, quod pos-
sessor suis sumtibus docuit.

XXXII. Post vicesimum autem quintum annum L. 32.
operae artificis cum impensis compensantur. D. eod.

XXXIII. Non solum fructus percepti, sed et qui L. 33.
honeste percipi potuerunt, restituuntur: et quamvis D. eod.
res petita dolo possessoris perierit, usque ad con-
demnationem praestantur. Sed etsi nudam proprie-
tatem petebam, et interea ususfructus amissus est,
etiam ille mihi restituitur, et ex eo tempore, quo
perit, fructus praestat.

XXXIV. Idem est, si quid per alluvionem fundo L. 34.
accessit. D. eod.

XXXV. Si dominus usumfructum agri petiti lega- L. 35. pr.
verit, ab eo tempore cessat fructuum ratio. D. eod.

Si alienum fundum petii et iudex pronuntiavit, §. 1.
eum meum esse, debet etiam pronuntiare, ut fructus
mihi restituantur.

Dominus, qui litis aestimationem accepit, de §. 2.
evictione non cavet.

Eorum quoque, quae dividi non possunt, partes §. 3.
petuntur.

XXXVI. Qui vindicare vult, requirere debet, an L. 36. pr.
is, quem convenire vult, possideat, vel dolo desierit D. eod.
possidere.

Etiam culpaе nomine reus condemnatur. Culpa §. 1.
autem est, mittere servum petitem per loca pericu-
losa, vel fugitivum non custodire, vel concedere, ut
in arena sit, vel navem adverso tempore navigatum
mittere.

XXXVII. Etiam si bona fide^l) aream emero, post- L. 37.
quam autem sciero, eam alienam esse, in ea aedifica- D. eod.
vero, sumtus quidem non consequor: possum autem
sine dispendio domini areae aedificium tollere.

l) etiam si bona fide] Non prodest possessori
doli mali exceptio, qua sumtus repetit, cum retentionem
habeat. Hoc autem solum illi concedendum est, ut
sine dispendio domini areae tollat aedificium extractum.

XXXVIII. Cels. Si alienum fundum^l) bona fide L. 38.
D. eod.

ov) Fabr. δέδωκε. x) Cap. 31. in Syn. p. 160. y) Cap. 32. extat ibidem, iunctum praecedenti. Legitur et in Sch. e ad Basil. XXVIII. 10. cap. 6. Fabr. T. IV. p. 421. his verbis: μετὰ τὸν κέ. ἐνιαυτὸν νομεινοσμεῖσθαι αἱ δαπάναι ταῖς ληγουσῶν τῶν τεχνιτῶν. z) Cap. 33. totidem verbis est in Syn. p. 157. iunctum capiti 33. a) Syn. huiusmodi. b) Cap. 36. est in Syn. p. 157. c) Syn. περιοράζεσθαι. d) Syn. γενέσθαι. Leuncl. in marg. ἐνάγεσθαι. e) Syn. ἀνεπιτηδεῖσθαι. f) Iugo ἀνεπιτηδεῖω cum Syn. quae praefigit ἐν. Fabr. ἐν ἐπιτηδεῖω. Quod prorsus contrarium sensum praebet. g) Cap. 37. totidem verbis extat in Syn. p. 157. et 159. et in Sch. 23. ad Basil. XIV. 1. cap. 40. edit. nostrae T. II. p. 86. Aliis verbis exhibetur ab Harm. II. 4. §. 128. ita: Ὁ καλῇ πίστει μὲν ἀγοράσας, μετὰ δὲ τὸ γνῶσαι, τοῦτο εἶναι ἀλλότριον, κτίσας ἐν αὐτῷ, τὰ μὲν δαπανήματα οὐκ ἀπαιτεῖ, συνχωρεῖται δὲ τοῦ ἐδάφους περιελθεῖν τὸ οικοδομημα, δίχα ζημίας τοῦ δεσπότου τοῦ ἐδάφους. h) Syn. p. 159. pro μετὰ δὲ habet καὶ μετὰ. i) αὐτὸ deest in Syn. p. 159. k) Hoc scholium, quod est in Syn. p. 159. neglexit Fabrotus. l) Cap. 38. est in Syn. p. 159. Argumento conveniunt, sed verbis differunt ea, quae exhibet Harm. II. 1. §. 9. et II. 4. §. 129. Ultimus locus initio similis est scholio ex Synopsi huc inserto: imo plerumque scholium exhibere videtur, quod in Synopsi breviter extat. Cum textu conveniunt, quae habentur in Sch. 23. ad Basil. XIV. 1. cap. 10. edit. nostrae T. II. p. 86. sq.: Lectionis differentia haec est: ἢ καὶ κτίσω. ὅσον pro ὅσον. ὀφείληθῃ pro ὀφείληται. ἢ δαπανήματα pro τὰ δαπανηθέντα. ἐκ τῶν γενομένων deest. μέντοι deest. εἰ μὴ θέλει pro εἰ μὴ ἐπινοῶς ἐστίν. ἐκείνα περιαιρών pro ἐκ τῶν περιαιρών. διὰ τὸ — μίσος deest. θέλει pro μέλλει.

ἀγρόν, γεωργήσω ἢ κτίσω ἐν αὐτῷ, εἰ μὲν ἡμέλλεν ὁ δεσπότης τὰ αὐτὰ ποιεῖν, δίδωσιν ὅσον γέγονε τιμώτερος. εἰ δὲ πλεον τῆς διαπάνης ὠφέλησα, μόνα τὰ διαπνηθέντα δίδωσιν. εἰ δὲ πένης ἐστίν, ἐφέταί μοι^{m)} περιελεῖν ἐκ τῶν γενομένων, ὅσα δύναμαιⁿ⁾. ὥστε μέντοι μὴ γίνεσθαι^{o)} χειρόνα τὸν ἀγρόν, οὗ ἦν ἐξ ἀρχῆς· εἰ μὴ ἔτοιμός ἐστιν ὁ δεσπότης, δοῦναί μοι, ὅσον μέλλω σχεῖν ἐκ τῶν περιαιρουμένων· οὐ γὰρ ἀκούομαι, κακοθελῶς ἀποξέσαι τὰς γραφὰς θέλων διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος. εἰ μέντοι μέλλει πιπράσκειν τὸν ἀγρόν, αἰ διαπᾶναι πρὸς τὸ ἀνωτέρω λεχθέν λογίζονται.

ἐὰν ἀγοράσας] Χρη^{p)} τὸν ἀγαθὸν δικαστῆ μὴ, ὡς ἔτυχεν, ἀποφῆσθαι, διαφορὰν δὲ εἰσαγαγεῖν τῆς καταδίκης ἀπὸ τε τῶν προσώπων καὶ τῆς αἰτίας. πρῶτον γὰρ τὸ τοῦ πεπρωτοῦ ἐξετάζεται πρόσωπον. καὶ αὐτὸς γὰρ εὐπορος ὢν τὰ αὐτὰ ἔμελλε τῷ ἐναγομένῳ ποιεῖν, ἐφ' ὅσον τιμώτερος γέγονεν ὁ ἀγρός, ἀπαιτεῖ πλὴν εἰ μὴ ὑπερβαίνει [τὰ] γεόμενα διαπνηθῆσα ἢ γὰρ προστεθείσα διατίμησις. τότε γὰρ ὅσα ἐδαπάνησε, καὶ οὐχ ὅσον πλείονος τῶν ἄξιος γέγονεν ὁ ἀγρός, λήφεται ὁ ποσέσσω. [Syn. p. 159.]

εἰ δὲ πλεον τῆς διαπάνης ὠφέλησα] Τυχὸν ὅ, νομισμάτων ἢ ἄξιος ὁ ἀγρός· ἐγὼ δὲ ἐν αὐτῷ ἐδαπάνησα νομισμάτα ὅ, γέγονε δὲ ἄξιος ὁ ἀγρός νομισμάτων σν'. μόνα τὰ ὅ, λαμβάνω, πλεον ἐδαπάνησα. [Sch. y. II. 221.]

L. 39. λθ'.^{q)} Οἱ ἐργολάβοι ἰδίαις ὑλαῖς κτίζοντες, ποιούσιν αὐτὰς παραχρηῖμα τοῦ δεσπότου τοῦ ἐδάφους.
D. VI. 1. σιν αὐτὰς παραχρηῖμα τοῦ δεσπότου τοῦ ἐδάφους.
§. 1. deest.

οἱ ἐργολάβοι] Ἐργολάβος ἐστὶν οἰκοδομημάτων, ὁ παρὰ τοῦ βουλομένου κτίσαι οἶκον λαμβάνων χρυσίον, καὶ ἐξ ἰδίων ὑλῶν τὴν οἰκοδομίαν ποιούμενος, ἥτοι κατὰ σύνοψιν ἐργασόμενος. [Sch. z. II. 221.]

L. 41. μ'. Ὁ λαβὼν ὑπὸ ὁρισμένην ἡμέραν ὑπερθεματισμοῦ, ἐὰν εὗρεθῆ ὁ ὑπερθεματίζων, οὐκ ἔχει τὴν περὶ τοῦ πράγματος ἀγωγήν· πρὶν ἢ δὲ τις ὑπερθεματίσει, ἔχει αὐτήν.
D. eod. L. 40. deest.

§. 1. Ἐὰν κατὰ ἀγορασίαν λάβω παρὰ ἐπέξουσιον, ἐλευθέρων πεκουλίον διοίκησιν ἔχοντος, ἢ κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότου, ἔχω τὴν ἀγωγήν ἐπὶ τῷ πράγματι ὥσπερ ὅτε ὁ προκουράτωρ γνώμῃ τοῦ δεσπότου πωλεῖ, ἢ παραδίδωσιν.

L. 42. μα'. Μετὰ προκατάρξιν ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων τοῦ νομῆως, καταδικάζεται ὁ κληρονόμος αὐτοῦ.
D. eod.

L. 43. μβ'. Τὰ τοῖς μνημείοις ἠνωμένα, μνημεῖα ἐστίν· ὅθεν τοὺς οἰκοδομηθέντας λίθους, μετὰ τὸ καταλυθῆναι, οὐ δύναται διὰ τῆς ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγῆς ἐκδικεῖν. ἀλλὰ διὰ τῆς ἱμεράτουμ ὁ ποιήσας ἀναγκάζεται αὐτοὺς ἀποκαταστήσαι. εἰ δὲ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ὠκοδομήθησαν, καὶ μήπω τινὸς ταφέντος ἐξελευσθῶσιν ἐπὶ τῷ, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἢ ἄλλῳ βληθῆναι, ἐκδικεῖ αὐτοὺς ὁ δεσπότης.

L. 44. μγ'.^{r)} Οἱ ἤρηταινοι καρποὶ μέρος εἰσὶ τοῦ ἀγροῦ.
D. eod.

L. 45. μδ'.^{s)} Ἀποκαθιστῶν ὁ καλῆ πίστει, καὶ περὶ δόλου ἀσφαλίζεται· οἱ δὲ λοιποὶ καὶ περὶ ἀμελείας, καὶ αὐτὸς μετὰ προκατάρξιν.
D. eod.

καὶ αὐτὸς] Ὅ^{t)} καλῆ πίστει δηλονότι μετὰ προκατάρξιν ἀσφαλίζεται καὶ περὶ ἀμελείας· πρὸ δὲ τῆς προκατάρξιν περὶ δόλου ἀσφαλίζεται. [Sch. a. II. 221.]

L. 46. με'. Ἐὰν διὰ τοῦ ἐνδίκου ὄρον λάβῃ τὸ τίμημα
D. eod.

m) Syn. αὐτῷ. n) Syn. δύναται. o) Syn et Schol. γίνεσθαι. p) Hoc scholium e Synopsi inserui. Neglexit illud Fabrotus notante Reitzio ad Harm. II. 1. §. 9. not. 24. p. 104. q) Cap. 39. habet Syn. p. 157. r) Cap. 43. est in Syn. p. 113. in Sch. p. ad Basil. XLI. 1. cap. 9. Fabr. T. V. p. 412. s) Cap. 44. est in Syn. p. 157. t) Syn. p. 157. hoc scholium sic exhibet: οἱ καλῆ πίστει νομῆως δηλονότι μετὰ προκατάρξιν καὶ περὶ ἀμελείας ἀσφαλίζονται.

a me emptum excoluero, vel in eo aedificavero, si quidem dominus eadem facturus fuisset, reddit, quatenus pretiosior factus est. Si vero utilitas superet impensam²⁾, solum, quod impensum est, reddit. Quodsi pauper sit, permittitur mihi tollere ex his, quae facta sunt, quaecumque possim: sic tamen, ut fundus deterior non fiat, quam ab initio fuerit: nisi paratus sit dominus, tantum mihi dare, quantum habiturus sim ex rebus ablatis: nec enim audiri debeo, si picturas maligne corrudere velim propter odium. Si tamen fundum venditurus sit, impensae secundum id, quod supra dictum est, reputantur.

1) si alienum fundum] Oportet bonum iudicem non temere pronuntiare, sed diversitatem condemnationis ex personis et causis constituere. Primum enim personam petitoris examinet. Quippe si dives est, et eadem facturus erat, quae reus, quanto pretiosior factus est fundus, repetit: nisi factus sumtus excedat pretium, quod nunc accessit. Tunc enim quaecumque impendit, non quanto pretiosior fundus factus est, possessor recipit.

2) si vero utilitas superet impensam] Fundus forte dignus erat centum aureis: ego autem in eo impensam centum aureorum feci: et fundus CCL aureos valere coepit. Sola centum recipio, quae impendi.

XXXIX. Redemptores¹⁾, qui sua materia aedificant, eam statim faciunt domini soli.

1) redemptores] Redemptor aedificii est, qui ab eo, qui domum aedificare vult, pecuniam accipit et sua materia aedificat, sive qui taxato pretio opus faciendum conduit.

XL. Qui rem ita emit, nisi quis intra certum tempus meliorem conditionem attulerit, si melior emtor extiterit, in rem actionem non habet: antequam autem melior emtor extiterit, habet eam.

Si rem emptam accepi ab homine alieni iuris, qui liberam peculii administrationem habet, vel domini voluntate, in rem actionem habeo: quemadmodum cum procurator voluntate domini vendit et tradit.

XLI. Post litem contestatam ex delictis possessoris heres eius condemnatur.

XLII. Quae religiosis adhaerent, religiosa sunt: unde lapides inaedificatos, postquam detracti sunt, vindicare nemo potest. Sed qui hoc fecit, in factum actione restituere eos compellitur. Sed si sine domini voluntate inaedificati fuerint, et mortuo nondum illato detracti sint in hoc, ut vel ibidem, vel alibi reponerentur, dominus eos vindicat.

XLIII. Fructus pendentes pars fundi sunt.

XLIV. Bonae fidei possessor, qui restituit, et de dolo cavet: ceteri vero etiam de culpa, et ille¹⁾ post litem contestatam.

1) et ille] Bonae fidei possessor scilicet post litem contestatam et de culpa cavet: ante litem contestatam vero de dolo cavet.

XLV. Si per iusiurandum in litem actor aesti-

ὁ ἐνάγων, ἢ δεσποτεία τοῦ πράγματος παραχορῆμα πρὸς τὸν νομέα κατέρχεται,

μζ'. Ἐὰν πάρεστι τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ ἄπειστιν, ὅταν αὐτοῦ δράξῃται γνώμη τοῦ δεσπότου. οὐκ ἄλλως οὐδὲν δίδωσι τὸ τίμημα, εἰ μὴ λάβῃ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀσφάλειαν, ὡς οὐκ ἐμποδίζει αὐτῷ παραδοθῆναι τὸ πρᾶγμα.

μζ'. α) Ὁ καλῆ πίστει περὶ ὧν ἐδαπάνησεν, ἀγωγὴν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ παρακατάσχεσιν, ἐφ' οἷς ὁ ἀγρὸς κρείττων γέγονε^ν), συμψηφισομένων^ω) τῶν πρὸ τῆς προκατάρξεως ληφθέντων καρπῶν.

μη'. Τὸ δὲ ἔδαφος μέρος ἐστὶ τοῦ οἴκου.

Ἐμὸν ἐστίν, ὅπερ ἐκ τοῦ ἐμοῦ πράγματος ὑπολείπεται, καὶ ἔχω τὴν ἀγωγὴν ἐπ' αὐτῷ.

μθ'. x) Ὁ ἀγοραστὴς πρὸ παραδόσεως οὐκ ἔχει τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ^ν) πράγματι ἀγωγὴν.

Ὁ δὲ κληρονόμος ἔχει αὐτὴν ἐπὶ τοῖς κληρονομαιῶσι^z), καὶ πρὶν ἢ νεμηθῆναι.

ν'. Μετὰ προκατάρξιν ὁ δόλος καὶ ἡ ἀμέλεια τοῦ κληρονόμου ἐπὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι ἀγωγῆς σκοπεῖται.

να'. Τοῦ δὲ πρὸ τῆς προκατάρξεως δόλω πανσαμένου νέμεσθαι οἱ κληρονόμοι τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι ἀγωγὴν οὐκ ἀναγκάζονται ὑποδέξασθαι· διὰ δὲ ἱμφάκτου^ω ἀποδιδοῦσιν, εἰς ὁ γεγόνασι πλουσιώτεροι.

νβ'. a) Οὐ δύναται ὁ νομέας ἐδικουμένου τοῦ ἀγροῦ, ὃν ἐγεώργησε καὶ ἔσπειρε, τὸν σπόρον ἐπᾶραι.

νγ'. Ἐὰν ἐν ἀγνοίᾳ συνηγορήσω τῷ ἐδικουόντι τὸ ἐμὸν ὡς ἴδιον, οὐκ ἀπόλλω τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ.

νδ'. Ἐὰν ὁ νομέας ἐπὶ δυοῖν κληρονόμοις ἀποθάνῃ πρὸ τῆς προκατάρξεως, καὶ εἰς ἔχων τὸ πρᾶγμα ἐναχθῆναι, εἰς ὀλόκληρον καταδικάζεται.

νε'. Ἐὰν ληγατευθῆ μοι πεκούλιον, οὐχ ὡς ἐπὶ τῆς ἀγέλης ἐδικιῶ αὐτό, ἀλλ' ἔκαστον πρᾶγμα.

νε'. Ἐὰν παρὰ σοῦ δύο τινὲς ἀγρὸν ἐδικιῶσι κωροισμένως, ὁφείλει ὁ κατὰ πρώτην τάξιν κατὰ σοῦ ψηφισόμενος λέγειν δοθῆναι σοι παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, τοῦτο τὸ πρᾶγμα λαμβάνοντος, ἀσφάλειαν ἢ ἐγγύας, ὡς ἀποδίδωσιν αὐτὸν ἐδικουμένον παρὰ τοῦ ἄλλου.

νε'. Ἐὰν ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ δούλον περὶ δεσποτείας ἐνάγῃ μοι ἄλλος, καὶ ἄλλος περὶ πταίσματος, εἰ μὲν πρῶτον περὶ δεσποτείας καταδικασθῶ, οὐκ ἄλλως δίδωμι, εἰ μὴ λάβω περὶ τοῦ ἀξιμίον τοῦ πταίσματος ἀσφάλειαν. εἰ δὲ πρῶτον περὶ πταίσματος καταδικασθῶ, οὐκ δίδωμι τὴν ἀποτίμησιν τοῦ πταίσματος· οὔτε γὰρ δόλον ἢ ἀμέλειαν ἐποίησα εἰς τὸ μὴ δοῦναι τῷ δεσπότη τὸν δούλον.

νη'. Ἐὰν εἰς οἶκον ἀλλότριον βάλλω θύρας ἢ θυρίδας, ἐφ' ὅσον μὲν ἴσταται^b), τοῦ οἴκου εἰσὶν· αἶμα δὲ ἀφαιρεθῶσιν, ἐδικιῶ αὐτάς.

νθ'. Πομπων. Ἐὰν νεμόμενος νήπιος, ἢ μαινόμενος φθείρῃ τι ἢ ἀπολέσῃ, ἀνεκδίκητόν ἐστιν.

νήπιος] Ἐπταετής. [Sch. b. II. 221.]

mationem consecutus sit, dominium rei statim ad possessorem transit,

XLVI. Si res praesens sit: si vero absit, tunc, cum eam nactus sit voluntate domini. Non aliter igitur aestimationem praestat, quam si ei caveat actor, quod per se non fiat, quominus res ei tradatur. L. 47. D. VI. 1.

XLVII. Bonae fidei possessor impensarum nomine actionem non habet, sed retentionem, in quantum fundus melior factus est, reputatis fructibus ante litem contestatam perceptis. L. 48. D. eod.

XLVIII. Solum autem est pars aedium. Meum est, quod ex re mea superest, et id vindicare possum. L. 49. D. eod.

XLIX. Emtor ante traditionem in rem actionem non habet. Heres autem de rebus hereditariis eam habet, §. 1. etiam prius, quam eas possederit. L. 50. D. eod.

L. Post litem contestatam dolus et culpa heredis in hanc in rem actionem veniunt. L. 51. D. eod.

LI. Heredes autem eius, qui ante litem contestatam dolo possidere desiit, in rem actionem non coguntur suscipere: sed per in factum actionem restituunt, in quantum locupletiores facti sunt. L. 52. D. eod.

LII. Possessor evicto fundo, quem excoluit et consevit, consita tollere non potest. L. 53. D. eod.

LIII. Si ignorans rem meam quasi suam vindicanti patrociniū praestiti, dominium eius non amitto. L. 54. D. eod.

LIV. Si possessor duobus heredibus relictis decesserit ante litis contestationem, et alter eorum, qui rem possidet, conveniatur, in solidum condemnatur. L. 55. D. eod.

LV. Si peculium mihi legatum sit, non ut gregem illud vindico, sed res singulas. L. 56. D. eod.

LVI. Si duo a te fundum separatim vindicent, ille, qui prior adversus te sententiam fert, imperare debet, ut actor, cui res a te restituitur, tibi caveat vel satisfaciat, se eum reddere, si alter eum evicerit. L. 57. D. eod.

LVII. Si eiusdem servi nomine alius mecum in rem egerit, alius noxali iudicio, si quidem prius in rem actione condemnatus sim, non aliter eum tradam, quam de indemnitate ob causam noxalem cautum mihi sit. Si vero prius noxali actione condemnatus servum noxae dedidero, et deinde in rem actione condemnatus sim, non praesto aestimationem servi noxii: non enim dolo aut culpa feci, quominus domino servum traderem. L. 58. D. eod.

LVIII. Si in alienum aedificium ostia vel fenestras imposuero, quamdiu quidem stant, aedificii sunt: simulac vero demta fuerint, ea vindico. L. 59. D. eod.

LIX. Pompon. Si infans¹⁾ vel furiosus possessor aliquid corruperit aut perdidit, impunitum est. L. 60. D. eod.

1) infans] Septennis.

α) Cap. 47. est in Syn. p. 157. et 159. et apud Harm. II. 1. §. 8. ν) Harm. ἐγένετο. ω) Harm. ψηφισομένων. x) Cap. 49. est in Syn. p. 157. et 162. γ) τῶ in Syn. deest utroque loco. z) Fabr. ἔχει ἐπὶ τὴν τοῖς κληρονομαιῶσι. Quod haud dubie falsum est. Emendavi ἔχει αὐτὴν ἐπὶ κ. τ. λ. Syn. ἔχει ἐπὶ τοῖς κληρονομαιῶσι κ. τ. λ. utroque loco laudato. α) Cap. 52. est in Syn. p. 158. β) Malim ἴστανται.

L. 61.
D. VI. 1.

ξ'. Ἰουλ. Ἐάν τις ἐξ ἀλλοτρίας ἕλης πλοῖον ἴδιον ἀνακτίσῃ, αὐτοῦ μὲν ἔστι τὸ πλοῖον· ὅλη γὰρ τοῦ πλοῖου ἢ δεσποτεία τῆ τροπῆ^{c)} ἔπεται.

L. 62.
D. eod.

ξά'. Παῦλ. Ὁ κακῆ πίστει νομεὺς^{d)} τοὺς καρπούς, οὓς ἠδύνατο λαβεῖν ὁ ἐνάγων, δίδωσι, τοῦ πλοῖου καὶ^{e)} τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τοῦ μεσαύλου^{f)}, τῶν εἰωθῶτων μισθοῦσθαι^{g)}· καὶ τοι^{h)} τοῦ κληρονόμου μὴ διδοῦντος τόκους τῶν εὐρεθέντων χρημάτων, ἐὰν μὴ ἤφατο αὐτῶν· διότι τὸ πλοῖον οὐκ ἐγκινδυνεύεται τῷ νομεῖ, ὡς τὰ χρήματα τῷ δανειζοντι.

τοῦ πλοῖου] τὰ ναῦλα. [Sch. c. II. 221.]

L. 63.
D. eod.

ξβ'. Ὁ κατὰ ἀμέλειαν καὶ οὐ δόλον ἀπολέσας τὴν νομὴν, δίδωσι μὲν τῷ ἐνάγοντι τὴν ἀποτίμησιν, ἐκχωρεῖται δὲ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· ἐπειδὴ καὶ ἐτέρου νομομένου, καὶ αὐτοῦ τοῦ λαβόντος τὴν ἀποτίμησιν, βοηθεῖ ὁ προαίτωρ τῷ δεδωκότι, καὶ οὐκ ἐνδεχοῦς ἀκουεῖται ὁ λαβὼν, ἀναδοῦναι θέλων ἢν ἔλαβεν ἀποτίμησιν.

L. 64.
D. eod.

ξγ'. Καὶ τῶν μόνην χοῆσιν ἐχόντων, οὐ μὴν καὶ καρπὸν, δίδωσιν ὁ νομεὺς τοῖς καρπούς.

τῶν μόνην χοῆσιν ἐχόντων] Τυχὸν ἵππου, ἢ οἰκέτου, ἢ ἐσθῆτος, ἢ δίσκου, εἰ καὶ μὴ καρπούς ἐκ τούτων ὁ κινῆσας περὶ αὐτῶν ἐλάβανεν, ὅτε τούτων ἐτύχανε νομεὺς. [Sch. d. II. 221.]

L. 65. pr.
D. eod.

ξδ'. Ὁ ἀγοράσας ἀλλότριον ἀγρὸν οὐ δίδωσιν αὐτὸν τῷ δεσπότη, εἰ μὴ λάβῃ τὰ χρήματα, ἀπερ δέδωκε τῷ ἐσχηκότι αὐτὸν εἰς ἐνέχυρον¹⁾, καὶ τὸ περιττὸν τῶν τόκων τοῦ μέσου χρόνου, ἐὰν ἤτινας καρπούς ἔλαβε πρὸ τῆς προκατάρξεως· οὗτοι γὰρ τοῖς νέοις τόκοις συμψηφίζονται κατὰ μίμησιν τῶν εἰς τὸν ἀγρὸν δαπανωμένων.

§. 1.

Ἐὸν μὴ ἐν προίκῃ, ἀλλ' ἐν πεκουλίῳ παραχωρήσω τῆ θυγατρὶ μου δοῦλην, καὶ μὴ ληγατεῦσω αὐτῇ πεκουλίον, μένει τῆς κληρονομίας μου ἢ δοῦλη· εἰ μὴ ῥητῶς εἶπον, διὰ τοῦτο αὐτὴν ἀπόκληρον ποιῆσαι, καὶ μηδὲν πλέον αὐτῇ ληγατεῦσαι.

ὁ ἀγοράσας ἀλλότριον ἀγρὸν] Τυχὸν Πέτρος δανεισάμενος παρὰ Παύλου χρυσούς χίλους ὑπέθετο αὐτῷ ἀγρὸν καὶ ἀπεδήμησεν. Μάρκος δὲ εὐρών τὸν ἀγρὸν ἐπ' ἐρημίας τοῦ φυλακτοῦ, καὶ νεμηθεῖς, ἐπώλησεν αὐτὸν ἐμοί. ἦλθε Παῦλος ὁ δανειστής κινῶν, καὶ τὸν ἀγρὸν ὡς ὑποκείμενον αὐτῷ ἐδικῶν. προσήγαγον ἐγὼ αὐτῷ τὸ κεφάλαιον, τυχὸν χίλια νομίσματα, καὶ τοὺς τόκους, τυχὸν πεντακόσια νομίσματα, καὶ ἔλυσα τοῦ δεσμοῦ τῆς υποθήκης τὸ ἐνέχυρον. οὐ κἀλῶς λαμβάνει τὸν ἀγρὸν ὁ Πέτρος, εἰ μὴ πρότερον τὸ χρέος, ὅπερ κατέβαλον τὸν δανειστῆ, καὶ τοὺς τόκους παράσχη τοὺς καινοὺς τῶν χίλων νομισμάτων. καὶ εἰ μὲν τοσοῦτοι γεγόνασιν οἱ καρποὶ, ὅσοι ἐτοφείλονται τόκοι, ἡσυχάζω, συμψηφίζομένων μοι τῶν καρπῶν εἰς τοὺς τόκους· εἰ δὲ ἐλάττους ἐγένοντο τῶν τόκων καρποί, τότε ἀπαιτῶ τὸ ἔπερ πλέον ἐν τοῖς τόκοις. [Sch. e. II. 221. sq.]

L. 66.
D. eod.

ξε'. Καλῶς διεκδικῶ καὶ τὸ ἐλλιζόμενον ἀφαιρεῖσθαι μου ἐξιούσης τῆς αἰρέσεως τοῦ ληγάτου, ἢ τῆς ἐλευθερίας.

L. 67.
D. eod.

ξς'.^{k)} Σκαίβ. Ἐάν εὐρω χρήματα ἐν τῷ ἀγορασθέντι παρ' ἐμοῦ οἴκῳ, εἰ μὴ ἤσανυρός ἦν, ἀλλὰ ἀπολλόμενα χρήματα, ἢ κατὰ πλάνην μὴ ληφθέντα ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν, ἐκείνου μένουσιν.

L. 68.
D. eod.

ξζ'.^{l)} Οὐλλ. Ὁ τῷ δικαστῇ μὴ πειθαρχήσας ἐν τῷ ἀποκαταστῆσαι^{m)}, εἰ μὲν ἔχει τὸ πρῶγμα, διὰ

LX. Iulian. Si ex aliena materia navem suam quis refecerit, eius navis est: nam tota navis proprietatis carinam sequitur.

LXI. Paul. Malae fidei possessor fructus praestat, quos actor percipere potuisset, navis¹⁾, tabernae et aerae, quae locari solent: quamvis heres pecuniae in hereditate inventae usuras non praestet, si eam non attigerit: quia periculum navis ad possessorem non pertinet, sicuti periculum pecuniae ad eum, qui eam focnerat.

1) navis] Naula.

LXII. Qui culpa, non fraude possessionem amisit, actori quidem solvit aestimationem, a quo ei actio ceditur: quoniam alio quoque possidente, et ipso, qui aestimationem accepit, Praetor ei, qui dedit, auxilium fert: nec facile audietur, qui aestimationem accepit, si reddere velit aestimationem, quam accepit.

LXIII. Etiam eorum, quae tantum usui¹⁾, non fructui sunt, possessor fructus restituit.

1) quae tantum usui] Fortasse equi, aut servi, aut vestis, aut lanceis, licet actor fructus ex eis non perciperet, cum eos possideret.

LXIV. Qui alienum praedium emit¹⁾, non aliter domino id restituit, quam si pecuniam recuperaverit, quam solvit ei, qui pignori obligatum habuit, et superfluum usurarum medii temporis, si minus in fructibus ante litem contestatam perceptis fuit: nam hi cum usuris novis compensantur, exemplo sumtuum in praedium factorum.

Si non in dotem, sed in peculium filiae meae ancillam concessero, neque ei peculium legavero, ancilla in hereditate mea manet: nisi nominatim dixero, ob id me filiam exheredasse et nihil amplius ei legasse.

1) qui alienum praedium emit] Puta, Petrus mille aureis a Paulo mutuo acceptis, fundum ei obligaverat et peregre profectus est. Marcus autem, cum fundum vacuum custodia invenisset, possedit eum et mihi vendidit. Paulus creditor agebat et fundum tantum sibi obligatum persequebatur. Solvi ei sortem, puta mille aureos, et usuras, puta quingentos aureos, et pignoris vinculo fundum liberavi. Non recte Petrus fundum consequitur, nisi prius debitum, quod solvi creditori, et novas usuras mille aureorum solverit. Et si quidem tantum est in fructibus, quantum in usuris debitis, quiesco, fructibus cum usuris compensandis: at si plus sit in usuris, quam in fructibus, superfluum in usuris petam.

LXV. Recte vindico etiam id, quod mihi auferri speratur, si conditio legati vel libertatis extiterit.

LXVI. Scaev. Si pecuniam invenero in domo a me emta, si non thesaurus fuerit, sed pecunia perditā, vel per errorem a domino eius non sublata, eius manet.

LXVII. Ulp. Qui iudici non paret in restituendo, si quidem habeat rem, per milites ei aufertur. Et

c) Lege τρῶπιδι. d) νομεὺς deest in Syn. e) Syn. p. 158. pro καὶ habet οὐκ. f) Syn. p. 160. μεσαύλου. g) Hactenus Syn. p. 158. hoc caput habet. Reliqua sunt ibidem p. 160. h) τοι deest in Syn. p. 160. i) Hactenus cap. 64. habet Syn. p. 162. et Harm. III. 3. §. 86. qui habet λάβοι pro λάβῃ. k) Cap. 66. est in Syn. p. 161. l) Totum caput exhibitur in Schol. e. ad Basil. XXII. 6. cap. 2. Fabr. T. III. p. 209. sq. m) Schol. addit ἀλλότριον πρῶγμα.

στρατιωτῶν ἀφαιρεῖται^{η)}). καὶ ἐπὶ μόνοις καρποῖς καὶ ἀμελεῖα καταδικάζεται. εἰ δὲ μὴ δύναται ἀποκαταστήσαι, εἰ μὲν κατὰ δόλον ἐπαύσατο τῆς νομῆς, εἰς ὅσον^{θ)} ὁμότη^{π)} χωρὶς ὑπερθέσεως^{ι)} ὁ ἐνάγων, καταδικάζεται εἰς ἀπέραντον. εἰ δὲ χωρὶς δόλου ἀποκαταστήσαι οὐ δύναται, εἰς μόνον τὸ διαφέρον τῷ ἐνάγωνι καταδικάζεται. καὶ τοῦτο γενικὸν ἐπὶ πάσης ἀποφάσεως, εἴτε παραγγέλματα εἰσιν, εἴτε ἐπὶ πράγμασιν^{κ)}, εἴτε ἐπὶ προσώποις^{λ)} ἀγωγαί.

ξη'. Παῦλ. Ὁ δόλῳ πανσάμενος νέμεσθαι, τὰς ἀγωγὰς οὐκ ἐκχωρεῖται τοῦ ἐνάγοντος.

ὁ δόλῳ πανσάμενος νέμεσθαι] Τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ δόλῳ ἀποστὰς τῆς νομῆς, καὶ παρασχὼν ἔνεκεν τούτου τὸ τίμημα, οὐκ ἐκχωρεῖται τὰς ἀγωγὰς περὶ τὸ πρῶγμα, διὰ τὸν δόλον. [Sch. f. II, 222.]

ξθ'. Οὔτε τὴν ὥσανεὶ γενικὴν ἀγωγὴν^{σς)} ἔχει.

ο'. εἰ δὲ^{υ)} δόλον^{φ)} ὁ νομεύς ἐποίησεν, οὐ θέλει δὲ ὁ ἐνάγων^{ω)} ὁμῶσαι τὸν ἐνδικὸν ὄρκον^{ξ)}, ἀλλὰ τὸ διαφέρον λαβεῖν^{ψ)}, ἀκούεται.

οα'. εἰ ἐὰν τὸν ἀγρὸν Πέτρου κατὰ μηδένα τρόπον σοι διαφέροντα κατέχωρῃ πωλήσης μοι, καὶ παραδώσης λαβῶν τὸ τίμημα, εἴτα κληρονομήσας Πέτρον ἀπολιμπανομένον μοι κατασχὼν τὸν ἀγρὸν πωλήσης, καὶ παραδώσης αὐτὸν ἐτέρῳ, ἐγὼ εἰμι ἐπικρατέστερος· ἐπειδὴ κἂν ἐγὼ νέμωμαι, καὶ ἐνάγῃς μοι, παραγράφομαι σε· καὶ οὐ ἐὰν νέμῃ, ἐκδικῶ αὐτόν.

οβ'. Ἐν τῇ περὶ τοῦ καθ' ἕκαστα, καὶ τῇ περὶ τῶν ὀλοκλήρων κινουμένη ἀγωγῇ, οὐχ ὁ νομεύς, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ἀναγκάζεται λέγειν, ἐκ πόσου μέρους αὐτοῦ ἐστὶ τὸ πρῶγμα.

ογ'. Καὶ ὁ κτίσας οἴκημα ἐν ἀλλοτρίῳ ἐδάφει, καὶ τέλος παρέχων, ἐπὶ τῷ δίδοναι καταβολὴν^{α)},

οδ'. Ἀγωγὴν ἔχει ἐπὶ τῷ πράγματι, διαγνώσει τῆς αἰτίας.

οε'. Τὰ περὶ ἐκδικήσεως εἰρημένα ὀλοκλήρου πρῶγματος δεῖ νοεῖν καὶ περὶ μέρους.

Ἔσοθ' ὅτε καὶ περὶ ἀδήλου μέρους ἐξ εὐλόγου αἰτίας κινῶ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴν· ἐνθα τυχὼν ἐληγατεύθῃ μοι δοῦλος, καὶ ἀδήλον ἐστὶ, πόσον μέρος αὐτοῦ μειοῦται διὰ τοῦ Φαλκιδίου.

ος'. Γυνή τις δι' ἐπιστολῆς ἀγρὸν ἐδωρήσατό μοι, καὶ τοῦτον ἐμισθώσατο παρ' ἐμοῦ. δι' αὐτῆς, ὡς δι' μισθωτοῦ, κτώμαι τὴν δεσποτείαν. εἰ δὲ καὶ διάγων ἐν τῷ ἀγρῷ τὴν ἐπιστολὴν ἐδέξάμην, ἀρκεῖ μοι ἀντὶ παραδόσεως, εἰ καὶ μὴ γέγονε μίσθωσις.

οζ'. Ὁ καλῆ πίστει νομεύς, εἰ μὴ καρποὺς ἔλαβεν, οὐ δίδωσιν. οὐς δὲ λάβῃ ἰδίῳ ὀνόματι, ἰδίους ποιεῖ· εἰ καὶ μήπω ἀπὸ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν σταφυλῶν ἐποίησεν ἔλαιον ἢ οἶνον.

fructuum duntaxat et culpa nomine condemnatur. Si vero non potest restituere, si quidem dolo desiit possidere, quanti actor sine mora iuraverit, in infinitum condemnatur. Si vero citra dolum restituere non possit, in id tantum, quod actoris interest, condemnatur. Et hoc generale est in omni sententia, sive interdicta sint, sive in rem, sive in personam actiones.

LXVIII. Paul. Ei, qui dolo desiit possidere¹⁾, actiones suas actor non cedit. L. 69. D. VI. 1.

1) ei, qui dolo desiit possidere] Hoc est, ei, qui dolo desiit possidere, ideoque aestimationem solvit, non ceduntur actiones circa rem, propter dolum.

LXIX. Nec quasi generalem actionem habet. L. 70. D. eod.

LXX. Quodsi possessor dolo fecit, actor vero in litem iurare non vult, sed id, quod interest, consequi, auditur. L. 71. D. eod.

LXXI. Si Petri fundum nullo modo ad te pertinentem possidens mihi vendideris et tradideris accepto pretio, deinde Petro heres extiteris ac me absente agrum nactus alii vendideris et tradideris, ego potior sum: quoniam etsi ipse possideo et tu a me petis, exceptione te submoveo: et si tu possides, ego eum vindico. L. 72. D. eod.

LXXII. In speciali in rem actione et in generali, non possessor, sed petitor cogitur dicere, pro qua parte res eius sit. L. 73. D. eod.

LXXIII. Et qui in alieno solo aedificat, et solarium praestat, L. 74. D. eod.

LXXIV. Causa cognita in rem actionem habet. L. 75. D. eod.

LXXV. Quae de totius rei vindicatione dicta sunt, intelligenda etiam sunt de parte. L. 76. D. eod.

Interdum etiam de parte incerta ex iusta causa in rem actione experior: cum forte servus mihi legatus est, et incertum est, pro qua parte minuatur per Falcidiam. §. 1.

LXXVI. Mulier quaedam per epistolam fundum mihi donaverat, et eum a me conduxerat. Per eam, quasi per colonam, dominium acquirō. Sed et si in agro degens epistolam acceperō, sufficit mihi ad traditionem, licet conductio facta non sit. L. 77. D. eod.

LXXVII. Bonae fidei possessor, nisi fructus perceperit, non restituit. Quos vero suo nomine percepit, suos facit: licet ex olivis et uvis nondum oleum aut vinum fecerit. L. 78. D. eod.

η) Schol. addit, καὶ μεταφέρεται ἡ νομὴ πρὸς τὸν νικήσαντα. ο) Schol. addit hoc loco ὁ ἐνάγων. π) Schol. ὁμότη. ρ) Schol. ταξιατικός pro ὑπερθέσεως. Recte: nam in Digestis legitur sine ulla taxatione. ρ) Schol. πράγματι. σ) Schol. προσώπων. σς) Nota, Graecos saepius, ubi de Publiciana in rem actione in Digestis sermo est, uti verbis γενικὴ ἀγωγή, γενικὴ ὑποθήκη. Nam ὡσανεὶ γενικὴ ἀγωγή hoc loco est quasi Publiciana actio, quae in Digestis vocatur. Similis locus est Basil. Lib. XXV. tit. 2. cap. 18. conferendus cum L. 18. D. de pignoribus. XX. 1. ε) Cap. 70. legitur et in Schol. e. ad Basil. XXII. G. cap. 2. Fabr. T. III. p. 210. et in Schol. k. ad Basil. XXXVIII. 7. cap. 8. Fabr. T. V. p. 107. ζ) Schol. k. ἐὰν omisso δέ. υ) μὲν utrumque scholium inserit. ω) Schol. k. ὁ ἄκτωρ. χ) τὸν ἐνδικὸν ὄρκον in Schol. k. omittitur. γ) Schol. e. verba transponit: ἀλλὰ λαβεῖν τὸ διαφέρον. ξ) Syn. p. 162. multo brevius ita cap. 71. exhibet: ἐὰν τὸν ἀγρὸν Πέτρου πωλήσης μοι, καὶ παραδῶς αὐτὸν ἐτέρῳ, ἐγὼ εἰμι ἐπικρατέστερος· ἐπειδὴ κἂν ἐγὼ νέμωμαι καὶ ἐνάγῃς μοι, παραγράφομαι σε. καὶ οὐ ἐὰν νέμῃ, ἐκδικῶ (leg. ἐκδικῶ) αὐτόν. α) Graeci L. 74. D. h. t. male transtulerunt. Nam verba, ut certam pensionem praestet, iam satis expressa sunt verbis καὶ τέλος παρέχων, ita ut verba, ἐπὶ τῷ δίδοναι καταβολὴν, quae idem expriment, prorsus supervacanea sint: ut silentio praetermittam, pensionem eo sensu, quo hoc loco sumitur, reddi non posse Graece καταβολὴν.

L. 79.
D. VI. I. οθ'. Ἐὰν μετὰ προκαταρξιν ἀποθάνῃ ὁ ἐκδικού-
μενος δοῦλος, δίδεται ὁ καρπὸς αὐτοῦ μέχρι περιῆν, εἰ
μὴ νόσον εἶχεν ἐμποδίζουσαν ταῖς ὑπηρεσίαις αὐτοῦ.

μέχρι περιῆν] Τοῦτο νόσον, ἔνθα δίχα ὑπερθέσεως
τοῦ νεομένου ὁ οἰκέτης ἐτελεύτησεν· εἰ γὰρ μετὰ προκαταρξιν
ὑπερθεῖν ἐποίησε περὶ τῆν τοῦ οἰκέτου ἀποκατάστασιν, τότε
καὶ αὐτὸν τὸν οἰκέτην, καὶ τοὺς μέχρι καταδίκης ἀναγκά-
ζεται δίδουσι καρπούς. [Sch. g. II. 222.]

L. 80.
D. eod. οθ'. Ἐξέστι μοι λέγοντι μὴ νέμεσθαι, μὴ ὑποδέ-
χεσθαι τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴν. εἰ δὲ ἀποδείξει
ὁ ἀντιδικὸς μου, νέμεσθαί με, μεταφέρεται πρὸς αὐ-
τὸν ἡ νομὴ, κἂν μὴ ἀποδείξῃ, αὐτοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα.

L. 1.
C. III. 32. π'. Οἰκέτης ἀλλότριος καλῆ πίστει δουλεύων μοι,
πάντα, ὅσα κτήσεται ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἢ ἐκ
τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐμοὶ προσπορίζει, εἴτε ἐν δεσποτείαις,
εἴτε ἐν ἐνοχαῖς εἴη τὰ κτώμενα. ὅθεν κἂν ἐκ τῶν ἐμῶν
ἀγοράσῃ ἀργυρίων ἀνδράποδον, ἐμὲ δεσπότην τούτου
ποιεῖ. εἰ δὲ κακῆ πίστει νέμεται τις τὸν ἀλλότριον δοῦ-
λον, οὐδὲν αὐτῷ προσπορίζεται· ἀφίλει γὰρ καὶ αὐ-
τόν, καὶ τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, εἰ δὲ δούλη ἦν, καὶ
τὸν τοκετὸν αὐτῆς, καὶ τὰς τῶν ἀλόγων γονὰς ἀπο-
καταστήσῃ.

L. 2.
C. eod. πα'.^{b)} Ἐὰν τις ἐπικτίσῃ τοῖς ἐμοῖς οἰκήμασιν ἀνώ-
γεια, ἐγὼ τούτων γίνομαι κύριος διὰ τὸν κανόνα τὸν
λέγοντα, εἴκειν^{c)} τὰ ἐπικείμενα τοῖς ὑποκειμένοις. εἰ
δὲ καὶ^{d)} ἐν τῷ ἐμῷ ἐδάφει κτίσῃ τις, δεσπότης γίνο-
μαι τοῦ οἰκήματος, ἐφ' ὅσον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει
μένει τὸ οἰκήμα· ἐὰν γὰρ^{e)} καταλυθῇ, δύναται ὁ οἰκο-
δομήσας ἐκδικῆσαι τὰς ὕλας, εἴτε καλῆ πίστει, εἴτε
κακῆ πίστει^{f)} ὠκοδόμησεν.

L. 3.
C. eod. πβ'. Οὐδὲ μήτηρ τὸ πρᾶγμα τῆς θυγατρὸς, οὔτε
ἀνὴρ τὸ πρᾶγμα τῆς γυναικὸς δύναται ἐκποιεῖν. ἐὰν
δὲ ἐκποιήσωσιν, εἰ μὲν ἔτι δεσποινά ἐστιν ἡ γυνή,
τὴν ἐπ' αὐτῷ ἀγωγὴν κινεῖ. ἐὰν δὲ ἡ συνήνεσεν ὕστε-
ρον, ἢ ἐξέπεσε τῆς δεσποτείας, οὐκ ἔχει μὲν ἀγωγὴν
κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ· κινεῖ δὲ κατὰ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ
ἀνδρὸς τὴν ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν πραγμάτων ἀγωγὴν,
ἀπαιτοῦσα τὸ τμήμα.

ἐξέπεσε τῆς δεσποτείας] Διὰ τῆς χρονίας νομῆς.
[Sch. h. II. 222.]

L. 4.
C. eod. πγ'.^{g)} Καὶ ὁ παρὰ κακῆ πίστει νομῶς ἀγοράσας
καλῆ πίστει δύναται τὸ πρᾶγμα διὰ χρήσεως δεσπάζειν.

L. 5.
C. eod. πδ'.^{h)} Ὁ τὸν ἀλλότριον οἶκον κακῆⁱ⁾ πίστει νευη-
θεῖς, ἀποδίδωσι μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν στερονομιῶν^{k)}
καὶ παντὸς ἐτέρου· τὰ δὲ δαπανήματα^{l)} οὐ λαμβάνει,
εἰ μὴ ἄρα ἀναγκαῖα εἰσι^{m)}. τὰ δὲ ἐπωφελῆ δύναται,
μὴ βλάπτων τὴν ἀρχαίαν ὄψιν, ἀφελῆσθαι.

L. 6.
C. eod. πε'.ⁿ⁾ Ὁ ἀγοράσας ἐαυτῷ κτήματα ἐκ τῶν παρα-
τεθέντων αὐτῷ νομισμάτων ἐπὶ τινος, οὐκ ἀναγκά-
ζεται αὐτὰ τὰ κτήματα δίδουσι ἀντὶ τῆς παραθήκης,
ἀλλὰ τὰ^{o)} νομίσματα, ἅπερ ἔλαβεν, ἀποδίδωσιν.

L. 7.
C. eod. πς'.^{p)} Ὁ ἀπὸ δούλης τεχθεὶς τῇ αἰρέσει ἀκολοθεῖ
τῆς μητρὸς, οὐχὶ τῇ τύχῃ τοῦ πατρὸς.

LXXVIII. Si servus petitus post litem contesta-
tam decesserit, fructus restituitur, quoad is vixerit¹⁾,
nisi morbum habuerit operas ipsius impediens.

I) quo ad is vixerit] Hoc intellige, cum servus
sine mora possessoris decessit: nam si post litem con-
testatam moram fecerit in restituendo servo, tunc et
servum ipsum et fructus usque ad condemnationem re-
stituere compellitur.

LXXIX. Licet mihi dicenti, me non possidere,
in rem actionem non suscipere. Si vero adversarius
meus probaverit, me possidere, transfertur ad eum
possessio, licet non probaverit, rem suam esse.

LXXX. Servus alienus, qui bona fide mihi ser-
vit, quaecumque ex re mea, vel ex operis suis con-
secutus fuerit, mihi acquirit, sive in dominio, sive
in obligatione id, quod acquiritur, consistat. Unde
licet ex pecunia mea mancipium emerit, me dominum
eius efficit. Sin vero mala fide quis alienum servum
possidet, nihil ei acquiritur: nam et ipsum et operas
eius, si vero ancilla fuerit, et partum eius, et ani-
malium foetus restituere debet.

LXXXI. Si quis aedificiis meis tabulata impo-
suerit, horum ego dominus fio propter regulam, quae
dicit, imposita suppositis cedere. Sed et si in solo
meo quis aedificaverit, dominus aedificii fio, quamdiu
aedificium in eodem statu manet: nam si fuerit dis-
solutum, qui aedificavit, materiam vindicare potest,
sive bona fide, sive mala fide aedificaverit.

LXXXII. Neque mater rem filiae, neque maritus
rem uxoris alienare potest. Si vero alienaverint, si
quidem mulier adhuc domina sit, in rem agit. Sin
autem postea vel consenserit, vel dominium amise-
rit¹⁾, adversus emptorem quidem actionem non habet:
adversus matrem autem vel maritum negotiorum ge-
storum agit, pretium postulans.

I) dominium amiserit] Longi temporis pos-
sessione.

LXXXIII. Et qui a malae fidei possessore bona
fide emit, rem usucapere potest.

LXXXIV. Qui domum alienam mala fide posse-
dit, eam quidem restituit cum pensionibus et omni
causa: impensas autem non consequitur, nisi neces-
sariae sint. Utiles autem, non laedens pristinum sta-
tum, auferre potest.

LXXXV. Qui ex pecunia ab aliquo apud se de-
posita possessiones sibi comparavit, ipsas possessiones
pro pecunia deposita dare non cogitur, sed pecuniam,
quam accepit, restituit.

LXXXVI. Ex ancilla natus sequitur matris con-
ditionem, non statum patris.

b) Cap. 81. est in Syn. p. 158. et apud Harm. II. 1. §. 27. et II. 4. §. 67. c) Lego εἴκειν cum Syn. et Harm. Fabr. ἦκειν.
Quod aptum non est. d) καὶ deest apud Harm. II. 1. §. 27. e) Harm. II. 1. §. 27. δὲ pro γὰρ. f) πίστει omittit Harm. II.
4. §. 67. g) Cap. 83. est in Syn. p. 162. Καὶ initio omittitur. h) Cap. 84. extat in Syn. p. 158. et 159. apud Harm. II. 1.
§. 6. et Attal. tit. X. §. 2. Aliis verbis habet Harm. II. 1. §. 35. ubi haec leguntur: ὁ κακῆ πίστει ξένον οἶκον κρατῶν
καὶ νευηθεῖς, ἀποδίδωσι τῷ κυρίῳ τούτου αὐτὸν μετὰ πάντων, ὃν εἰς βελτίωσιν τοῦ οἴκου ποιήσῃ· τὰς δὲ ἐπ' αὐτῷ ἐξόδους
οὐ λαμβάνει. Legitur et in Sch. 23. ad Basil. XIV. 1. cap. 10. edit. nostrae T. II. p. 87. his verbis: ὁ τὸν ἀλλότριον
οἶκον καλῆ πίστει νευηθεῖς· τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα λαμβάνει· τὰ δὲ ἐπωφελῆ ἀφελῆν δύναται μὴ βλάπτων τὴν ἀρχαίαν ὄψιν.
i) Syn. p. 159. καλῆ. Leuncl. in marg. κακῆ. k) Attal. addit αὐτοῦ. l) Attal. addit ἦτοι τὰς βελτιώσεις. m) Usque ad
ἀναγκαῖα εἰσι habet Attalata. n) Cap. 85. est in Syn. p. 162. o) τὰ deest in Syn. p) Cap. 86. est in Syn. p. 158.

πζ'. Λαβίων τις ἀγορία στρατιώτου ἡγόρασε τινα κτήματα, μᾶλλον δὲ πράγματα ὀνόματι ἰδίῳ, ἐνταλθεῖς παρὰ τοῦ στρατιώτου ταῦτα ἐκείνῳ ὠνήσασθαι. ἢ τοίνυν διάταξις ἐπιτρέπει τῷ στρατιώτῃ, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγορὴν κινεῖν, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ἐντολῇ, ἥτοι ἐπὶ τῇ διοικήσει.

πη'. 9) Τὰ ἐν προῖκι ἐπιδοθέντα οὐ δύναται ὁ πατήρ (1) διεκδικεῖν, ἐπειδὴ τοῦ ἀνδρός ἐστὶν ἡ τούτων δεσποτεία (2)).

πθ'. 1) Ἡ περὶ τῆς δεσποτείας τῶν δούλων ἀποδείξεις, εἰ μὴ δύναται διὰ συμβολαίων ἀποδειχθῆναι, καλῶς δι' ἐτέρων τινῶν ἀποδείκνυται, ἢ καὶ αὐτῶν τῶν οἰκετῶν ἐρωτωμένων (3)).

τῶν οἰκετῶν ἐρωτωμένων] Καὶ γὰρ καὶ τῆς ἀγωγῆς κινουμένης περὶ ἀπαιτήσεως κληρονομίας δύναται βεβαιῶσθαι δούλοι, καὶ περὶ δεσποτῶν αὐτῶν ἐρωτᾶσθαι. [Sch. i. II. 222.]

Παρὰ τὸν κανόνα καθόλου τὸν λέγοντα, δούλον ἐπὲρ δεσποτείας μὴ ἐρωτᾶσθαι. [Sch. i. II. 222.]

ρ'. 1) Ὁ κακῆ πίστει σπείρας ἢ φυτεύσας τὸν ἀλότριον ἀγρὸν, ἀπόλλυσι καὶ τὰ φυτὰ καὶ (4) τὸν σπόρον (5). δεσπότης γὰρ τοῦ ἐδάφους οὐ γίνεται. ὁ δὲ καλῆ πίστει τοῦτο ποιήσας, διὰ δόλου παραγραφῆς λαμβάνει τὰ δαπανήματα.

ρ'. 2) Ὁ δούλην πωλήσας καὶ παραδούς, οὐκέτι δύναται διεκδικεῖν αὐτήν, ἢ τοὺς τοκετοὺς αὐτῆς, ἀπαξ δεσπότην τοῦ ἀγοραστοῦ γενομένου· ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τοῦ τιμήματος ὀφείλει κινεῖν τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ ἀγορὴν.

ρβ'. Ἦνίκα περὶ δεσποτείας ἀνδραπέδων κινεῖται ζήτησις, χρὴ πρότερον παραστῆναι τὰ ἀνθρώποδα, καὶ περὶ τῆς νομῆς αὐτῶν ἐξέτασις γενέσθαι, καὶ τότε ἢ περὶ δεσποτείας ζήτησις τηθεῖη.

ργ'. 2) Ἐάν τις παρὰ γυναικὸς ἀγοράσῃ πρᾶγμα διαφέρειν τῷ ταύτης παιδί, καλῶς ἐνάγεται τῇ ἐπ' αὐτῷ ἀγορῇ. ἐάν δὲ ὁ παῖς κληρονομίῃ τὴν μητέρα, εἰς ὅσον αὐτὴν ἐκληρονομήσῃ, ἀναγκάζεται ἐφθουχάζειν, ἐκβαλλόμενος διὰ δόλου παραγραφῆς.

ρδ'. 3) Ἐάν δύο τινὲς τὸν αὐτὸν (6) ἀγρὸν (7) ἐξ ὀλοκλήρου ἀγοράσωσιν (8), ὁ πρῶτος αὐτῶν (9) λαβίων (10) βελτίων, εἰ καὶ τὸ τίμημα (11) κατέβαλε, κἂν τὰ μάλιστα μὴ ἔλαβε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀγροῦ (12). εἰ δὲ αὐτὸς ἐτοιμῶς ἀφίσταται, τὸ τίμημα μετὰ τόκον λαμβάνων, λόγος γίνεται τῶν καρπῶν, οὓς ἔλαβε, καὶ τῶν δαπανημάτων, ἅπερ ἐποίησε, καὶ οὕτως ἀποδίδωσι τὸν ἀγρὸν· τὰ δὲ αὐτὰ κρατεῖ καὶ ἐπὶ δωρεῆς εἰς ὀλόκληρον πρὸς δύο γενομένης.

ρε'. Ἐάν τις εἰς ἐπίκονον δύο τινῶν ἕδαφος οἰκοδομήσῃ, τῶν δύο κοιωνῶν ὁ οἶκος γίνεται· κἂν ὁ εἰς ἐκ τούτων κινήσῃ περὶ τοῦ μέρους τοῦ οἴκου, ὀφείλει προσφέρειν τῷ καλῆ πίστει κτίσαντι τὰ δαπανήματα.

LXXXVII. Quidam pecunia militis sumta possessiones quasdam, imo vero res quasdam suo nomine comparavit, cum mandatum ei esset a milite, ut huic eas emeret. Constituitur igitur permittit militi, et in rem agere, et mandati, et negotiorum gestorum.

L. 8.
C. III. 32.

LXXXVIII. Quae in dotem data sunt, pater vindicare non potest, quia mariti est eorum dominium.

L. 9.
C. eod.

LXXXIX. Probatio domini servorum, si instrumentis perfici non possit, recte alio modo, vel ipsorum servorum interrogatione (1) perficitur.

L. 10.
C. eod.

1) servorum interrogatione] Etenim et si hereditas petatur, servi torqueri possunt, et de dominis ipsorum interrogari.

Contra regulam generalem, quae dicit, servum de dominio non interrogari.

XC. Qui mala fide alienum agrum sevit vel plantas ei imposuit, plantas et segetem amittit: dominus enim soli non fit. Qui autem bona fide hoc fecit, per doli exceptionem sumtus consequitur.

L. 11.
C. eod.

XCI. Qui ancillam vendidit et tradidit, non amplius eam vindicare potest, aut partum eius, cum semel emtor dominus factus sit: sed potius de pretio actione sibi competente experiri debet.

L. 12.
C. eod.

XCVI. Cum de dominio mancipiorum quaestio movetur, prius mancipia exhiberi debent, et de possessione eorum cognitio institui: et tunc quaestio domini decidatur.

L. 13.
C. eod.

XCVII. Si quis a muliere rem ad filium eius pertinentem emerit, recte in rem actione convenitur. Si vero filius matri heres extiterit, pro qua parte heres ei extitit, quiescere compellitur, submotus doli exceptione.

L. 14.
C. eod.

XCVIII. Si duo idem praedium in solidum emerint, is, cui priori traditum est, potior est, si etiam pretium solverit, quamvis instrumenta praedii non acceperit. Si vero ipse sua sponte desistat, pretio cum usuris recepto, ratio habetur fructuum, quos percepit, et sumtum, quos fecit, et ita praedium restituit. Eadem obtinent et in donatione duobus in solidum facta.

L. 15.
C. eod.

XCV. Si quis in communi duorum area domum extruxerit, domus duorum sociorum efficitur: et si unus ex his partem domus vindicet, sumtus ei, qui bona fide aedificavit, offerre debet.

L. 16.
C. eod.

η) Cap. 88. est in Syn. p. 293. et Harm. IV. 9. §. 9. ρ) Syn. et Harm. ἡ γυνή. σ) Syn. ὅς τούτων δεσπότης. ε) Cap. 89. est in Syn. p. 158. υ) Syn. ἐρωμένων. ς) Cap. 90. est in Syn. p. 158. et in Sch. 23. ad Basil. XIV. 1. cap. 10. edit. nostrae T. II. p. 86. ω) καὶ in Syn. deest. ρ) Hactenus scholium, ubi adduntur haec: ὁ δὲ καλῆ πίστει διὰ δόλου παραγραφῆς λαμβάνει τὰ δαπανήματα. γ) Cap. 91. est in Syn. p. 162. ς) Cap. 93. extat in Syn. p. 162. et Harm. III. 3. §. 87. α) Usque ad δικαιώματα τοῦ ἀγροῦ cap. 94. extat in Syn. p. 161. et Harm. III. 3. §. 85. β) Syn. αὐτὸν omittit. γ) Harm. τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. δ) Harm. κληρονομίως ἀγοράσωσιν ἐξ ὀλοκλήρου. ε) Harm. αὐτό. Syn. αὐτόν. ς) Harm. ἔσται. Syn. ἔστω. γ) Harm. et Syn. addunt οὗ: quam negationem a textu latino alienam defendi posse ex L. 8. et 9. D. 18. 1. notant interpretes ad Harm. I. 1. not. 134. edit. Reitz. η) Hactenus Syn. et Harm. Additur, ὁμοίως καὶ ἐπὶ δωρεῆς. Harm. pro τοῦ ἀγροῦ habet τοῦ πράγματος.

L. 17.
C. III. 32. $\zeta\epsilon'$.¹⁾ Ἐάν τις ἀγρὸν ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ^{k)} μὴ δεσπότου πωλοῦντος, αὐτοῦ τοῦ δεσπότου παραγγέλλοντος αὐτῷ, μὴ ἀγοράσαι, μετὰ τῶν καρπῶν αὐτὸν ἀποκαθίστησιν.

αὐτοῦ τοῦ δεσπότου παραγγέλλοντος] Περὶ παραγγέλλου τοῦ δεσπότου καὶ περὶ πλάνης ζήτησον τοῦ μβ'. βιβ. κεφ. ι'. [Sch. k. II. 222.]

L. 18.
C. eod. $\zeta\zeta'$.¹⁾ Τῆς τοῦ πράγματος δεσποτείας παρὰ τινι μενούσης, ἢ πλάνη εἰς οὐδὲν ἀντίκειται^{m)} τῷ δεσπότῃ.

ἢ πλάνη εἰς οὐδὲν ἀντίκειται] Ὁμοίωςⁿ⁾ περὶ ληγμάτων ἐγνώσ ἐν τῷ δευτέρῳ ἰνστιτούτῳ, ὅτι οὐ βλάπτει τὸ ληγμάτων τὸ εἶπεῖν τὸν διαθέμενον περὶ οἰκογενεῖς δούλου, τὸνδε τὸν ἀγοραστὸν, ἢ τὸνναντίον. [Sch. I. II. 222.]

L. 19.
C. eod. $\zeta\eta'$. Οὐ μόνον ἀπὸ δικαιωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἀποδείξεων ἀποδείκνυνται αἱ τῶν πραγμάτων δεσποτεῖαι.

L. 20.
C. eod. $\zeta\theta'$.^{o)} Ὁ λέγων, ἀλλότριον^{p)} οἰκέτην πράγματα αὐτοῦ διακατέχειν, οὐ κατ' αὐτοῦ τοῦ δούλου ὀφείλει κινεῖν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ δεσπότου.

L. 21.
C. eod. ζ' . Ἐάν ὁ ἐναχθεὶς τῇ ἐπὶ πράγματι ἀγωγῇ μὴ ἀποκαθίστησι τὰ πράγματα, ὄρκῳ τοῦ ἐνάγοντος καταδικάζεται.

L. 22.
C. eod. $\zeta\alpha'$. Ὁ κατῆ πίστει νομεὺς πάντας, οὓς ἔλαβε, καρποὺς ἀποκαθίστησιν· ὁ δὲ κατῆ πίστει μόνον τοὺς σωζομένους. μετὰ δὲ προκάταρξιν καὶ αὐτὸς πάντας ἀποδίδωσιν.

L. 23.
C. eod. $\zeta\beta'$.^{q)} Ἐάν τινες κλέψαντες ἢ ἄλλως ἀφελόμενοι πωλήσωσι τὸ ἀλλότριον, ὁ δεσπότης κινῶν τὴν ἐπ' αὐτῷ^{r)} ἀγωγὴν, οὐκ ἀναγκάζεται δοῦναι τὸ^{s)} τοῦ πράγματος τίμημα.

L. 24.
C. eod. $\zeta\gamma'$. Οἱ ἀδίκως τὰ ἀλλότρια διακατέγοντες οὐ γίνονται αὐτῶν δεσπῶται. ἐὰν οὖν συμβῇ, καὶ τὴν ἐπὶ αὐτοῖς ἀργεῖν διὰ χρήσεως κυριότητα, καὶ οἱ δεσπῶται τούτων ληφθῶσιν ὑπὸ πολεμίων, οὐ δέονται ἀνατροπικῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ τὴν διερέτταν ἐπ' αὐτοῖς ἀγωγὴν κινουῦντες, τὰ ἴδια λαμβάνουσιν.

L. 25.
C. eod. $\zeta\delta'$.^{t)} Ὁ ἐπὶ ἀλλοτρίον πράγματος ἢ^{u)} δημόσια^{v)} διδοὺς, ἢ ἄλλα τινὰ ἐξ ἔθους καταβαλὼν, μὴ γενομένης^{w)} πράσεως, οὐ κτάται τὴν τοῦ πράγματος^{x)} δεσποτεῖαν.

L. 26.
C. eod. $\zeta\epsilon'$. Τὸ ὑπερεθῆναι μετὰ προκάταρξιν τὸ δικαστήριον, οὐ ποιεῖ νομὴν τῷ ἐναγομένῳ εἰς τὸ κτήσασθαι τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφὴν· ὁ γὰρ δικαστὴς ἐν τῷ καιρῷ τῆς καταδίκης εἰς τὸν τῆς προκατάρξεως καιρὸν ἀνατρέχει, ὡς διακοπείσης τῇ προκατάρξει τῆς τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφῆς.

L. 27.
C. eod. $\zeta\zeta'$.^{y)} Ὁ ἀγοράσας δούλον οὐ δύναται πρὸ παραδόσεως ἐκδικεῖν τὴν τούτου δεσποτεῖαν.

πρὸ παραδόσεως] Ὁμοίως^{z)} πανταχοῦ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ συμφάνου τῆς πράσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς παραδόσεως γίνεται δεσποτεῖς ὁ ἀγοραστὴς. [Sch. m. II. 222.]

L. 28.
C. eod. $\zeta\eta'$. Κἂν τὸ ἀλλότριον τις νέμηται, ὅμως ὁ ἐνάγων εἰ μὴ ἀποδείκνυσιν, ἴδιον εἶναι τὸ πρᾶγμα, νικᾷ ὁ ἐναγόμενος.

XCVI. Si quis fundum a non domino eum vendente emerit, cum dominus ei denuntiaret¹⁾, ne emerit, eum cum fructibus restituit.

1) cum dominus ei denuntiaret] De denuntiatione domini et errore quaere lib. 42. cap. 10.

XCVII. Rei proprietate apud aliquem manente, error nihil nocet¹⁾ domino.

1) error nihil nocet] Similiter de legatis didicisti libro 2. Institutionum, legato non nocere, quod testator dixerit de servo verna, hunc, quem emi, vel contra.

XCVIII. Non solum ex instrumentis, sed ex aliis quoque probationibus dominia rerum probantur.

XCIX. Qui servum alienum res suas detinere asseverat, non adversus servum agere debet, sed adversus dominum.

C. Si in rem actione conventus res non restituat, iureiurando ab actore praestito condemnatur.

CI. Malaefidei possessor omnes fructus, quos percepit, restituit: bonae autem fidei possessor extantes duntaxat. Post litem autem contestatam ipse quoque universos restituit.

CII. Si qui rem alienam furto vel aliter ablatam vendiderint, dominus in rem agens pretium rei solvere non cogitur.

CIII. Qui aliena non iure detinent, eorum domini non fiunt. Cum igitur et usucapionem eorum cessare contingat, et domini eorum ab hostibus capti fuerint, non indigent rescissoria actione, sed directa eorum nomine actione experientes sua recipiunt.

CIV. Qui pro re aliena vel vectigalia publica praestitit, vel alia quaedam ex consuetudine solvit, non interveniente venditione, rei dominium non acquirit.

CV. Protractio litis post litem contestatam, possessionem non constituit reo ad acquirendam longi temporis praescriptionem: iudex enim tempore condemnationis ad tempus litis contestationis recurrit, quasi interrupta per litis contestationem longi temporis praescriptione.

CVI. Qui servum emit, ante traditionem¹⁾ dominium eius vindicare non potest.

1) ante traditionem] Idem iuris est in omnibus, quia non contractu venditionis, sed traditione emtor dominus efficitur.

CVII. Quamvis rem alienam quis possideat, nisi tamen actor suam rem esse ostenderit, vincit reus.

1) Cap. 96. est in Syn. p. 162. k) τοῦ deest in Syn. l) Cap. 97. est in Syn. p. 163. m) Hactenus Syn. n) Idem scholium habet Syn. p. 163. o) Cap. 99. in Syn. p. 158. p) Syn. τὸν ἀλλότριον. q) Cap. 102. verbis iisdem legitur in Syn. p. 158. et in schol. d. ad Basil. LX. 6. cap. 19. Fabr. T. VII. p. 208. Paulo aliter. Harm. III. 3. §. 90. et VI. 5. §. 5. r) Syn. αὐτῶν. s) τὸ deest in schol. t) Cap. 104. est in Syn. p. 158. u) ἢ deest in Syn. v) Syn. τιμήματα δημόσια. w) Syn. inserit τῆς. x) τοῦ πράγματος deest in Syn. y) Cap. 106. est in Syn. p. 162. z) Idem scholium habet Syn. I. 1. sed efficit in ea partem textus huius capituli.

ΤΙΤΛΟΣ Β΄.

Περὶ τῆς πουβλικιανῆς κατὰ πραγμάτων ἀγωγῆς.

α'. Ὁ κατὰ παράδοσιν λαβὼν παρὰ μὴ δεσπότην ἐξ εὐλόγου αἰτίας, καὶ μὴ διὰ χρήσεως δεσπόσας, ἔχει τὴν πουβλικιανήν· ὁ γὰρ διὰ χρήσεως δεσπόσας ἔχει τὴν πολιτικὴν.^{α)} κατὰ πολλοὺς δὲ νομίμους^{β)} τρόπους κτῆται τις δεσποτεία^{γ)}, ὡς ἀπὸ ληγάτου.

ἀπὸ ληγάτου] Δύναται γὰρ ὁ ληγατάριος, ἄλλοτρίου πράγματος αὐτῷ ληγατευθέντος τε καὶ παραδοθέντος μὴπω διὰ χρήσεως δεσπόσας, εἰ ἐπέσει, κινεῖν τὴν πολιτικὴν^{δ)}. [Sch. a. II. 228.]

β'. Καὶ θανάτου αἰτία δωρεῆς· ἔοικε γὰρ ληγάτω.

γ'. Καὶ ἀπὸ ἄλλων πλειόνων.

Τῶ κατ' εὐλογον αἰτίαν λαβόντι πρᾶγμα καὶ ἐκπεσόντι, δίδεται ἡ πουβλικιανή^{ε)}· καὶ οὐ μόνω τῷ ἀγοραστῇ, ὡς ἀπὸ προϊκός, εἴτε διατιμηθὲν πρᾶγμα, ἢ καὶ ἀδιαιτήτων· καὶ ἀπὸ τῆς δικαστικῆς κρίσεως.

καὶ ἀπὸ ἄλλων πλειόνων] Ὅσον ἐξ ἀγορασίας, ἢ ἀπὸ ληγάτου, ἢ ἀπὸ θανάτου αἰτία δωρεῆς, ἀπὸ προϊκός, ἀπὸ κρίσεως, ἀπὸ καταβολῆς, ἔξω δικαστηρίου γινομένης ροξάλιας αἰτίας, καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἀρχόντος παραδόσεως, καὶ ἀπὸ καταδίκης^{ι)}, καὶ ἀπὸ τοῦ προσερχαγῆν τὴν τῆς δίκης διατίμησιν. καὶ ὅπως εἶπεν, ἐξ ὧν ἡ δεσποτεία τοῦ πράγματος ἐπὶ τὸν λαμβάνοντα παραρχήμα μετετίθετο, εἰ δ' ἂν δεσπότης ἦν ὁ δίδους, ἐκ τούτων αὐτῶν τῶν αἰτιῶν μὴ ὄντος δεσπότη τοῦ παραδῶσαντος, ἐκπεσόντες κινεῖται πουβλικιανήν. ὥστε ὁ λαβὼν ἐν χρήσει, ἢ παραδότην, ἢ μισθώσει, ἐπειδὴ καὶ παρὰ δεσπότην ἐλάβεν, οὐκ ἐγίνετο δεσπότης, εἰκότως οὐδὲ μὴ παρὰ δεσπότην λαβὼν καὶ ἐκπεσὼν κινεῖ τὴν πουβλικιανήν. [Sch. b. II. 229.]

δ'. Ἡ καταβολῆς χάριν εὐλογος αἰτία τοῦ δεσπότης αἰτία ἐστίν.

ε'. Ἡ ἀπὸ δούλου ἀμαρτήσαντος καὶ ἐκδοθέντος, εἴτε ἀληθῆς, εἴτε ψευδῆς ἦν ἡ αἰτία.

ς'. Κἂν κελύσει τοῦ πρῶτου ἐκδοθῆ μοι ὁ μὴ διεκδικούμενος δούλος ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως.

ζ'. Ἡ ἀπὸ προσκυρώσεως, καὶ ὅτε παρούσῃ τὴν ἀποτίμησιν τῆς δίκης ὁ ἐναγόμενος· ἀντὶ πρόσεως γὰρ ἐστίν.

Ὁς) ἀπὸ μαινομένου ἐν ἀγνοίᾳ ἀγοράζων ἔχει τὴν πουβλικιανήν· διὰ χρήσεως γὰρ δεσπόζει.

Καὶ ὁ λαβὼν κατὰ δωρεάν ἔχει τὴν πουβλικιανήν, καὶ κατὰ τοῦ δωρησαμένου.

Καὶ^{η)} ὁ ἀγοράσας ἐν ἀγνοίᾳ παρὰ νέου·

Καὶ ὁ λαβὼν κατὰ ἀνταλλαγῆν^{ι)}.

Ἡ^{κ)} πουβλικιανὴ μίμησιν ἔχει δεσποτείας, καὶ οὐ νομῆς^{λ)}.

Ἐάν ἐτήγαγόν σοι περὶ πράγματος καὶ ἐξ ἐπαγωγῆς σου ὡμοσα, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐμὸν, κατὰ σοῦ μόνου τὴν πουβλικιανήν ἔχω· μόνω γὰρ τῷ ἐπαγαγόντι ὁ ὅρκος ἀντίκειται. εἰ δὲ σὺ ὡμοσας, μὴ εἶναι

TITULUS II.

De Publiciana in rem actione.

I. Qui per traditionem a non domino ex iusta causa rem accepit, nec usucepit, habet Publicianam: nam qui usucepit, civilem actionem habet. Multis autem modis legitimis dominium quis nanciscitur, veluti ex causa legati¹⁾. L. 1. D. VI. 2.

1) ex causa legati] Potest enim legatarius, qui rem alienam sibi legatam et traditam nondum usucepit, si possessionem amiserit, civili actione uti.

II. Et mortis causa donationis: nam legato comparatur. L. 2. D. eod.

III. Et ex aliis plerisque¹⁾. L. 3. pr. D. eod.

Ei, qui ex iusta causa rem nactus est et possessionem amisit, datur Publiciana: et non solum emptori, veluti ex causa dotis, sive res aestimata sit, sive inaeestimata: et ex causa iudicati. §. 1.

1) et ex aliis plerisque] Verbi gratia, ex causa emtionis, vel legati, vel mortis causa donationis, dotis, iudicati, solutionis, noxae deditiois extra iudicium factae, et traditionis per magistratum, adiudicationis et litis aestimationis. Et ut summam dicam, ex quibus causis rei dominium in accipientem transferretur, si dominus esset, qui tradit, ex iisdem causis, si dominus non sit, qui tradidit, et possessionem amiserimus, Publiciana agimus. Itaque commodatarius, vel depositarius, vel conductor, quia, licet a domino acciperet, dominus non efficeretur, merito nec Publiciana agit, si a non domino acceperit et possessionem amiserit.

IV. Vel solutionis gratia iusta causa est acquirendi dominii. L. 4. D. eod.

V. Vel si servus deliquerit et noxae datus sit, sive vera, sive falsa sit causa. L. 5. D. eod.

VI. Licet iussu Praetoris servus mihi deditus sit, qui noxae nomine non defendebatur. L. 6. D. eod.

VII. Et ex causa adiudicationis, et cum litis aestimationem reus praestiterit: loco enim venditionis est. L. 7. pr. §. 1. D. eod.

Qui a furioso ignorans emit, Publicianam habet: §. 2. nam usucapit.

Et qui per donationem accepit, Publicianam habet, §. 3. etiam adversus donatorem.

Et qui ignorans emit a minore: §. 4.

Et qui accepit ex causa permutationis. §. 5.

Publiciana similitudinem habet proprietatis, non possessionis. §. 6.

Si rem a te petierim et te deferente iuraverim, §. 7. rem meam esse, adversus te solum¹⁾ Publicianam habeo: ei enim solum, qui detulit, iusiurandum obstat. Si vero iuraveris, rem meam non esse, actionem qui-

α) Syn. inserit καὶ. β) Syn. νομικούς. γ) Hactenus cap. I. est in Syn. p. 446. et Harm. II. 1. 55. δ) Haud dubie falsa est lectio Fabroti, τὴν πολιτικὴν. Legendum potius est τὴν πουβλικιανήν. ε) Hactenus §. 1. cap. 3. est in Syn. p. 446. et apud Harm. II. 1. 56. ς) καταδίκη plerumque est *condemnatio*, sed hoc loco est *adiudicatio*, quod Graece redditur *προσκύρωσις*. Nam causa condemnationis sive iudicati paulo ante iam commemorata est. Postea lege *παραδεδωκότος*. γ) §. 2. cap. 7. est in Syn. p. 162. η) §. 4. 5. sunt in Syn. I. 1. ι) Syn. addit ἢ δωρεάν. κ) §. 6. est in Syn. ibidem et apud Harm. II. 1. §. 59. λ) καὶ οὐ νομῆς deest in Syn. Sed Harm. habet καὶ οὐ ψιλῆς νομῆς.

αὐτὸ ἐμόν, ἀγωγὴν μὲν οὐκ ἔχεις· παραγράφεις δὲ με ἐνάγοντά σοι.

L. 7. §. 8. *Tὰ περὶ τῆς ἐπὶ πράγμασιν ἀγωγῆς εἰρημένα, καὶ*
D. VI. 2. *περὶ τῆς πουβλικιανῆς λέγομεν.*

§. 9. *Ἀρμόζει κληρονόμοις, καὶ διαδόχοις πραιτωρίοις.*

§. 10. *Εἰ καὶ ἐγὼ μὴ ἀγοράσω, ἀλλὰ δοῦλός μου, ἢ κηδεμών, ἢ προκουράτωρ, ἢ ἄλλος διοίκησίν μου πράττων, καὶ ἐκπέσω τῆς τούτου νομῆς, ἀρμόζει μοι ἢ πουβλικιανῆ.*

§. 11. *Οὐ^m) παντὶ ἀγοραστῇ, ἀλλὰ τῷ καλῇ πίστει ἀρμόζει ἢ πουβλικιανῆⁿ)· καὶ οὐ βλάπτει αὐτὸν ὁ δόλος τοῦ πράτου.*

§. 12. *Τοῦ καλῇ πίστει ἀγοραστοῦ ὁ διάδοχος, κὰν δόλον ποιῆσῃ, οὐ βλάπτεται· εἰ δὲ ὁ ἀγοραστής δόλον ἐποίησεν, βλάπτεται ὁ διάδοχος αὐτοῦ, κὰν αὐτὸς ἐστέρηται δόλου.*

§. 13. *Καὶ δοῦλος ἐὰν ἀγοράσῃ, ὁ δόλος αὐτοῦ σκοπεῖται, οὐ μὴν τοῦ δεσπότου· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου.*

§. 14. *Ὁ δὲ δόλος ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀγορασίας σκοπεῖται· οὐ μὴν ὁ πρὸ τούτου, ἢ μετὰ ταῦτα.*

§. 16. *Πρὶν^o) ἢ^p) παραλάβῃ τις τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἔχει*
§. 15. *deest.* *τὴν πουβλικιανῆν, κὰν καλῇ πίστει ἠγόρασε.*

§. 17. *Ἀεὶ δὲ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀγορασίας καὶ τῷ τῆς παραδόσεως εἶναι τὸν λαβόντα καλῇ πίστει.*

κατὰ σοῦ μόνου.] Θεὸς γάρ, ὅτι μετὰ τὸν ὄρκον τὸ πρᾶγμα λαβὼν ἐξέπεσα τῆς τούτου νομῆς, καὶ περιήλθην εἰς σέ· κινῶ κατὰ σοῦ τὴν πουβλικιανῆν· σὲ γὰρ μόνον τὸν ἐπενηροῦστα τὸν ὄρκον, καὶ οὐκ ἄλλον τινὰ βλάπτειν ἢ τοῦ ὄρκου δόσις ὀφείλει. [Sch. c. II. 229.]

κὰν δόλον ποιῆσῃ.] Οἷον Πέτρω τινὲ δόλον ἐποίησα, καὶ ἔπεισα αὐτὸν, πωλεῖν τὸ πρᾶγμα, καὶ παραδοῦναι ἀγοροῦντι τῷ Παύλῳ, ὅτι ἀφῆλιξ ἦν. καὶ μετὰ ταῦτα Παῦλος ἐτελεύτησεν ἐπ' ἐμοὶ κληρονόμῳ. οὐκ ἐμποδίζομαι κινεῖν τὴν πουβλικιανῆν, εἰ καὶ διάδοχος εἰμι τοῦ κατὰ δόλον ἐμόν ὠνησαμένου τὸ πρᾶγμα, μόνον εἰ Παῦλος, ὃν διεδεξάμην ἐγώ, καλῇ πίστει τοῦτο ἠγόρασεν. εἰ δὲ Παῦλος τὸν δόλον ἐποίησεν, ἐγὼ δὲ πάντως ἐστέρημαι δόλου, οὐ δύναμαι κινεῖν τὴν πουβλικιανῆν. [Sch. d. II. 229.]

L. 8. *ἢ· Οὐ ζητοῦμεν, εἰ κατεβλήθη τὸ τίμημα.*

D. eod.

L. 9. pr. *Θ'. Εἴτε τῷ ἀγοραστῇ, εἴτε τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ*
D. eod. *παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα, ἀρμόζει ἢ πουβλικιανῆ.*

§. 1. 2. 3. *Ἐάν τις τὸ παρατεθέν, ἢ χορησθέν, ἢ ἐνεχυρασθέν αὐτῷ ἀγοράσῃ, καὶ ἔστι παρ' αὐτῷ, δοκεῖ παρεληγέναι. τὸ αὐτὸ ἔστι, κὰν ἢ παραδόσις προλαμβάνῃ τὴν πρᾶσιν· καὶ ἔνθα τις ἀγοράσῃ κληρονομίαν, καὶ παραλάβῃ τὰ πρᾶγματα.*

§. 4. *Ἐάν^q) δύο τισὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα κειχωρισμένως πραθῇ καλῇ πίστει, εἰ μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ^r), κρείττων ἐστὶν ὁ πρῶτος λαβὼν· εἰ δὲ παρὰ διαφόρων μὴ δεσποζόντων, κρείττων ἐστὶν ὁ νεμόμενος.*

§. 5. *Οὐκ ἔχει χώραν ἢ πουβλικιανῆ ἐπὶ τῶν μὴ διὰ χρήσεως κυριευμένων· οἷον τῶν κλοπιμαίων καὶ τοῦ φυγάδος.*

§. 6. *Καὶ περὶ τῶν παραδοθέντων ἐξ ἀγορασίας κληρονομίῳ δούλῳ, ἀρμόζει τῷ κληρονόμῳ ἢ ἀγωγῇ· καὶ τῇ πόλει περὶ δοθέντων δούλῳ αὐτῆς.*

παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα.] Δηλονότι κὰν τὸ τίμημα μὴ καταβληθῇ. [Sch. e. II. 229.]

dem non habes: exceptione autem me petentem submoves.

Quae de rei vindicatione dicta sunt, etiam de Publiciana dicimus.

Competit heredibus et praetoriis successoribus.

Quamvis ego non emerim, sed servus meus, vel tutor, vel procurator, vel alius negotium meum gerens, et amisero possessionem, Publiciana mihi competit.

Non omni emtori, sed bonae fidei emtori Publiciana competit: neque dolus venditoris ei nocet.

Bonae fidei emtoris successor, licet dolo fecerit²⁾, non laeditur: si vero emtor dolo fecerit, successoris eius nocet, licet ipse dolo careat.

Et si servus emit, dolus eius spectatur, non etiam domini: et contra.

Dolus autem tempore emtionis spectatur: non etiam dolus antea, vel postea commissus.

Antequam quis rem acceperit, non habet Publicianam, licet bona fide emerit.

Tempore autem emtionis et tempore traditionis eum, qui accepit, bona fide esse oportet.

1) adversus te solum] Pone enim, me post ius iurandum rem accepisse, eiusque possessionem amisisse, et rem ad te pervenisse: agam adversus te Publiciana: nam tibi solum, qui ius iurandum detulisti, non alii iuris iurandi datio nocere debet.

2) licet dolo fecerit] Verbi gratia, adversus Petrum quandam dolo feci, eique persuasi, ut rem venderet et Paulo ignoranti, me minorem esse, traderet. Et postea Paulus decessit, me herede relicto. Non impedior, quominus Publiciana experiar, quamvis successor sim eius, qui dolo meo rem emit, si modo Paulus, cui ego successi, eam bona fide emerit. Si vero Paulus dolo fecerit, ego autem prorsus dolo caream, Publiciana agere non possum.

VIII. Non requirimus, an solutum sit pretium.

IX. Sive emtori, sive heredi eius res tradita sit¹⁾, Publiciana competit

Si quis rem apud se depositam, vel sibi commodatam, vel pignori datam emerit, et res apud eum sit²⁾, videtur accepisse. Idem est, licet traditio praecesserit venditionem: et si quis hereditatem emerit, et res acceperit³⁾.

Si duobus eadem res separatim vendita sit bona fide, si quidem ab eodem, potior est, qui prior accepit⁴⁾: si vero a diversis non dominis, potior est, qui possidet.

Publiciana locum non habet in his, quae usucapi non possunt: veluti in furtivis et servo fugitivo.

Etiam de his, quae ex causa emtionis servo hereditario tradita sunt⁵⁾, heredi actio competit⁶⁾: et civitati de his, quae servo eius data sunt.

1) res tradita sit] Quamvis scilicet pretium solutum non sit.

m) §. 11. est in Syn. p. 162. sq. ita: καὶ ὅτι παντὶ ἀγοραστῇ τῷ καλῇ πίστει κ. τ. λ. n) ἢ πουβλικιανῆ deest in Syn. o) §. 16. est in Syn. p. 163. p) Syn. δὲ pro ἢ. q) §. 4. cap. 9. est in Syn. p. 161. r) In marg. Syn. additur: μὴ ὄντος δηλονότι δεσπότου.